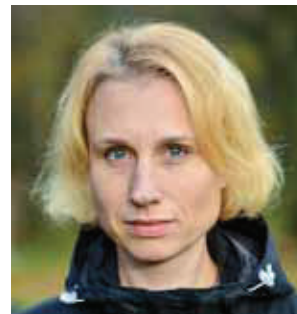

Piekrastē ligzdojošo putnu monitorings

SINTIJA MARTINSONE,

Dabas aizsardzības pārvalde, sintija.martinsone@daba.gov.lv

Dabas aizsardzības pārvalde šogad sāk īstenot jaunu projektu – piekrastē ligzdojošo putnu monitoringu. Šā monitoringa mērķis ir iegūt datus par populācijas lieluma pārmaiņām tām sugām, par kurām netiek iegūti dati citos ligzdojošo putnu fona monitoringos. Iegūtā informācija būs būtisks atbalsts lēmumu pieņemšanā dažādās dabas aizsardzības jomās. Tā palīdzēs argumentēti pamatot piekrastes putnu aizsardzības pasākumus. Turklāt iegūtie dati būs noderīgi, lai sagatavotu ziņojumus Eiropas Komisijai saskaņā ar t.s. Putnu direktīvu (ESOV 2010).

Šā monitoringa mērķa sugas ir abas piekrastē ligzdojošās tārtiņu sugas – upes tārtiņš *Charadrius dubius* un smilšu tārtiņš *Charadrius hiaticula* –, jūrmalas dižpīle jeb Sāmsalas pīle *Tadorna tadorna*, lielā gaura *Mergus merganser*, upes zīriņš *Sterna hirundo*, jūras zīriņš *Sterna paradisaea*, mazais zīriņš *Sternula albifrons*, paugurknābja gulbis *Cygnus olor*, stepes čipste *Anthus campestris*, kā arī spalvmetējas gaigalas *Bucephala clangula* jūrā.

Monitoringa maršruti aptver visu Baltijas jūras un Rīgas līča piekrasti Latvijā (aptuveni 496 km kopgarumā; 1. attēls; Auniņš 2018). Pavisam kopā ir 45 maršruti. Katra maršruta garums ir aptuveni 10 km un tie ir sadalīti 1 km garos posmos. Uzskaišu transektu izvietojums maršruta ietvaros ir atkarīgs no pludmales un atklāto kāpu joslas platuma:

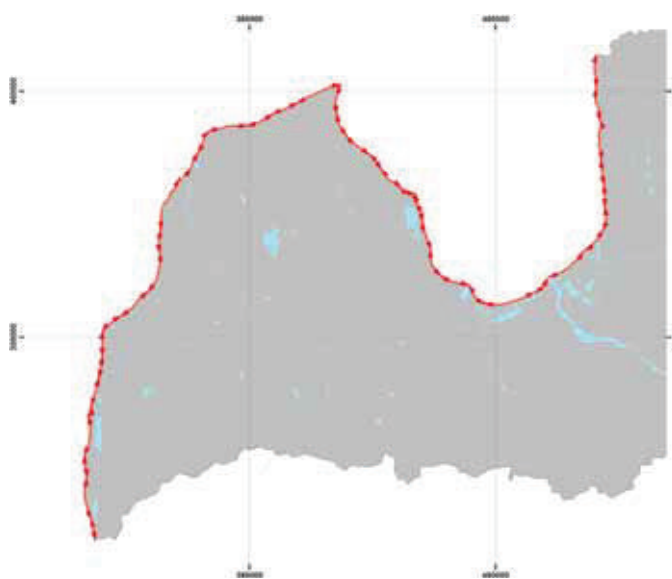
- vietās, kur pludmales un atklāto kāpu josla ir šaura, uzskaišu transekts ir novietots pludmalē. Tomēr, ja šādā maršrutā ir atklātu piekrastes biotopu (piemēram, piekrastes zālāju) “kabatas”, tad atsevišķi jāapseko arī tās (2. attēls);
- vietās, kur pludmales platums ir lielāks par 70 m, maršruta ietvaros veicamais transekts jāveido likloču, lai nosegtu gan pludmali, gan atklāto kāpu biotopu (3. attēls);
- savukārt vietās, kur pludmales un atklāto kāpu joslas platums ir lielāks par 120 m, maršruta ietvaros jāplāno divi paralēli transekti – viens pludmalē, otrs – atklātajās kāpās.

Šādā maršrutā uzskaitē ir jāveic vai nu divatā, vai vienam novērotājam – skaitot vienu transektu turpceļā, bet otru – atpakaļceļā (3. attēls).

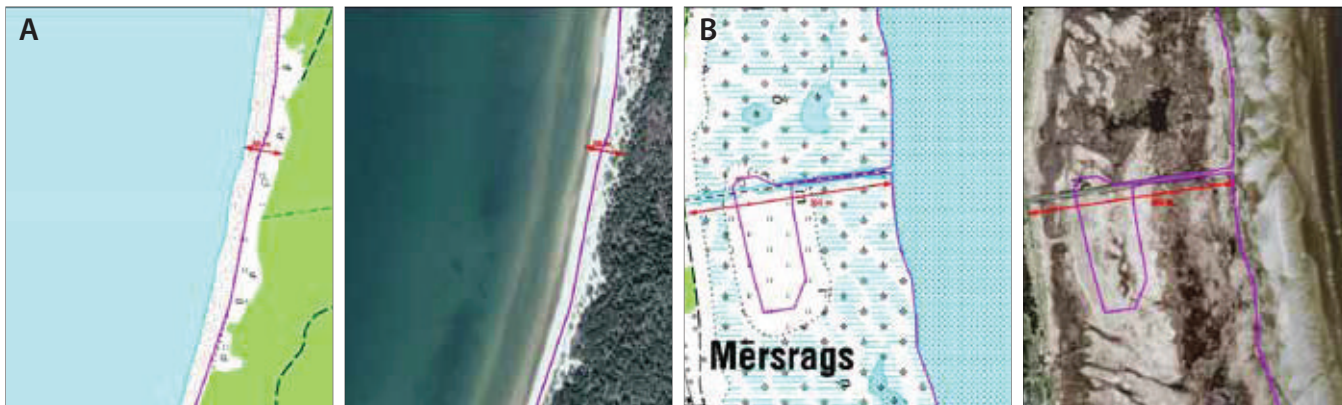
Maršruti jāapseko trīs reizes sezonā: pirmā un otrā uzskaitē jāveic jūnijā līdz Jāņiem, bet trešā – jūlija pirmajā pusē. Minimālais laiks starp pirmo un otro uzskaiti nav noteikts, taču tās nevar notikt vienā dienā. Divas uzskaites jūnijā ir nepieciešamas, lai samazinātu nepilnīgas konstatējamības ietekmi uz uzskaišu rezultātiem. To laikā tiks iegūti dati par monitoringa mērķa sugu ligzdojošo pāru skaitu un izvietojumu. Savukārt trešā uzskaitē nepieciešama, lai novērtētu ligzdošanas sekmes, kā arī reģistrē-

tu spalvmetēju pīļu skaitu un sugu sastāvu jūrā.

Aicinu visus, kas labi pazīst putnus un vēlas sniegt būtisku ieguldījumu to aizsardzībā Latvijā, piedalīties šajā monitoringā (raksti uz sintija.martinsone@daba.gov.lv). Noslēdzot brīvprātīgā darba līgumu, Dabas aizsardzības pārvalde segs transporta izdevumus nokļūšanai līdz uzskaišu vietai vai iespēju robežās nodrošinās transporta pakalpojumus. Visi brīvprātīgie monitoringa dalībnieki saņems dāvanā grāmatu – 2017. gadā izdotās “Vadlīnijas aizsargājamo biotopu saglabāšanai Latvijā”, 1. sējums, “Piejūra, smiltāji un virsāji” (Laime 2017).

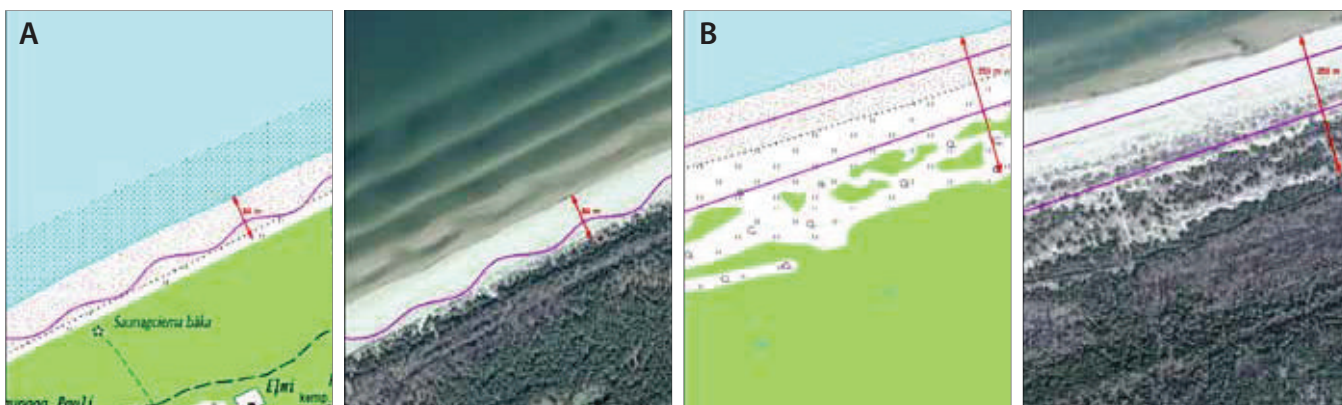

1. ATTĒLS. Putnu uzskaišu transekti Rīgas līča un Baltijas jūras piekrastē.
FIGURE 1. Bird survey transects on the coast of the Gulf of Riga and the Baltic Sea.

2. ATTĒLS. Transekta izvēle dabā šaurā pludmales un atklāto kāpu joslā: A – tipiskais variants, B – ar “biotop kabatas” apsekošanu (šajā piemērā – piejūras zālājs).

FIGURE 2. Example of survey transect placement in a narrow belt of seashore and open dunes: the typical case (A) and modified transect to cover an island of another coastal habitat (in this example, coastal grassland; B).

3. ATTĒLS. Transekta izvēle dabā vidēji platā un ļoti platā pludmales un atklāto kāpu joslā: A – vidēja platuma pludmales un atklāto kāpu josla (84 m, locīts transekts), B – plata pludmales un atklāto kāpu josla (250 m, divi transeksti).

FIGURE 3. An example of survey transect placement in a wider belt of seashore and open dunes: medium wide strip of seashore and open dunes (84 m, a sinuous transect; A), very wide strip of seashore and open dunes (250m, two transects; B).

Literatūra

Auniņš A. 2018. Piekrastē ligzdojošo putnu monitorings. Uzskaišu metodika. Latvijas Ornitoloģijas biedrība. Rīga. <http://biodiv.daba.gov.lv/fol302307/fol634754/fona-monitoringa-metodikas/putni>

Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis. 2010. Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (kodificēta versija). 2010. gada 26. janvāris.

Laime B. (red.) 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 1. sējums. Piejūra, smiltāji un virsāji. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda. http://nat-programme.daba.gov.lv/public/lat/publikacijas_un_dokumenti/

Jūrmalas dižpiles jeb Sāmsalas pīles *Tadorna tadorna*.

Foto: A. Soms

Summary

Coastal Breeding Bird Monitoring /Sintija Martinsone/

The Nature Conservation Agency has initiated a new project – coastal bird monitoring. The objective of this monitoring is to obtain data on changes in population size of species for which data from other birds census has not been obtained. The information obtained in the monitoring will be a significant contribution to improve quality of decision-making in various areas of nature conservation. Monitoring routes (45 in total) cover the entire coast of the Baltic Sea and the Gulf of Riga in Latvia. I invite all those who are knowledgeable about birds and are willing to make a significant contribution to the protection of birds in Latvia, to become volunteer participants in this monitoring.

